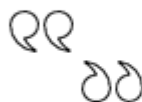

Programa de **llengua catalana** d'educació maternal de Formació Andorrana

Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior

Govern d'Andorra

Programa de **llengua catalana** d'educació maternal de Formació Andorrana

Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior

Govern d'Andorra

Programa de llengua catalana d'educació maternal de Formació Andorrana

Aquest programa correspon a l'annex I del Decret del 21-07-2021 de publicació dels programes de les àrees d'aprenentatge d'educació maternal de Formació Andorrana

Coordinat per: Salvador Sala, cap de l'Àrea d'Ordenament Curricular

Grup de redacció del programa:

Neus Hernández, tècnica especialitzada de l'Àrea d'Ordenament Curricular
Artur Noguerol, professor del Departament de Didàctica de la llengua, la literatura i les ciències socials de la Universitat Autònoma de Barcelona
Rosa Maria Ramírez, mestra i llicenciada en filologia catalana
Josep Roig, tècnic especialitzat de l'Àrea d'Ordenament Curricular

Disseny: www.pixelconcepte.com

ISBN: 978-99920-0-916-1

Dipòsit legal: AND.201-2021

Adreça i contacte:

Àrea d'Ordenament Curricular
Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior
Avinguda Rocafort, 21-23.
AD600 Sant Julià de Lòria
www.educacio.ad

Índex

Introducció	5
Competències específiques	7
C1. Intervenir en activitats comunicatives orals guiades	8
Criteris d'avaluació de la C1	9
Expectatives de final de cicle de la C1	10
C2. Entendre i produir alguns aspectes bàsics de la llengua escrita	11
Criteris d'avaluació de la C2	12
Expectatives de final de cicle de la C2	12
Recursos d'aprenentatge.....	13
Bloc 1. La llengua oral: interacció, comprensió i expressió orals	15
Bloc 2. Entendre i produir alguns bàsics de la llengua escrita	20
Bloc 3. La literatura: interactuar amb petits poemes i contes i altres manifestacions de la literatura infantil	23
Quadres de síntesi.....	27
Quadre de síntesi de la C1	28
Quadre de síntesi de la C2	28

Introducció

El programa de llengua catalana concreta els elements curriculars propis i específics d'aquesta llengua per a l'educació maternal. A l'aula, l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua s'han d'orientar cap al desenvolupament de la competència comunicativa. Això significa que cal tenir en compte que els alumnes que cursen educació maternal de Formació Andorrana han de desenvolupar un bon coneixement comunicatiu, cultural i afectiu de la llengua catalana com a llengua pròpia que expressa la cultura andorrana i que pot explicar tota mena de cultures a través de la seva riquesa lingüística. Cal tenir en compte que aquests alumnes coneixen i aprenen diverses llengües a casa, a l'escola i al seu entorn, i per això cal considerar la diversitat lingüística present a l'aula com a recurs didàctic per a l'aprenentatge del català.

L'ensenyament de la llengua s'ha de fer seguint l'enfocament comunicatiu, que ajuda a organitzar els coneixements, a poder entendre'ls i a poder explicar-los. Això demana que la llengua s'apregui utilitzant-la en contextos concrets i diversos, i s'acompleixin tasques socials i col·laboratives adaptades a cada situació d'aprenentatge. Per aconseguir-ho, cal desenvolupar en els alumnes la competència oral, la competència escrita i la competència audiovisual en les vessants de l'expressió, la comprensió i la interacció.

En el cas de l'educació maternal, el desenvolupament de la competència oral serà l'objectiu principal que caldrà atendre. Quant als aspectes multimodals, la lectura de la imatge ajudarà a desenvolupar la competència oral i a familiaritzar-se amb la llengua escrita, i els primers aprenentatges obriran les portes als alumnes per poder adquirir més endavant la competència escrita. Cal considerar, a més, la conversa i la interacció com la base de la comunicació i de l'organització del coneixement. La diversitat de discursos orals i audiovisuals s'ha d'utilitzar perquè els alumnes descriguin i expliquin la realitat que els envolta i opinin sobre aquesta realitat. Els recursos lingüístics s'han de concretar en cada discurs segons el tema tractat, el mitjà de comunicació que s'utilitzi i a qui vagi dirigit. És important tenir en compte aquests aspectes, no solament en l'àrea de llengua sinó també en l'àrea de medi. Els discursos literaris, en les varietats de narrativa, poesia, teatre, còmic i altres, són els textos específics de l'àrea de llengua que expliciten també l'estructura i les funcions de cada tipus de text. Així mateix, l'àrea de llengua catalana proposa que la reflexió sobre la llengua a l'educació maternal sigui l'adequada als aprenentatges que s'estan adquirint i a la manera com sovint els mateixos alumnes els reben.

Aprendre i utilitzar la llengua catalana ajuda a aprendre altres llengües perquè totes serveixen per entendre el món, per organitzar el coneixement i per poder-lo explicar, compartir i desenvolupar amb el coneixement dels altres.

Competències específiques

Les competències específiques del programa de l'àrea de llengua catalana d'educació maternal de Formació Andorrana corresponen a la tria i l'organització dels diferents components que cal atendre per aconseguir el domini de la competència comunicativa i cultural. Si s'analitzen les propostes tradicionals i les del Marc europeu comú de referència per a les llengües, es poden identificar tres eixos interconnectats que defineixen la comunicació: a) un eix constituït per les habilitats o activitats orals, escrites i multimodals, i b) un altre eix que reconeix l'elaboració d'aquestes habilitats segons la recepció, la producció i la interacció. Cal posar en relleu que a l'educació maternal les habilitats orals són les que tenen més importància en les vessants de producció, recepció i interacció, atès que són la base de tots els aprenentatges, tot i que els alumnes també estaran en contacte amb la llengua escrita, amb la qual s'aniran familiaritzant i iniciaran alguns aprenentatges.

Els eixos que s'acaben d'esmentar componen un tram de múltiples relacions que, a l'hora de presentar un currículum clar i funcional, s'ha simplificat en dues competències lingüístiques i comunicatives. Relacionant els dos eixos, esmentats anteriorment, es defineixen dues competències:

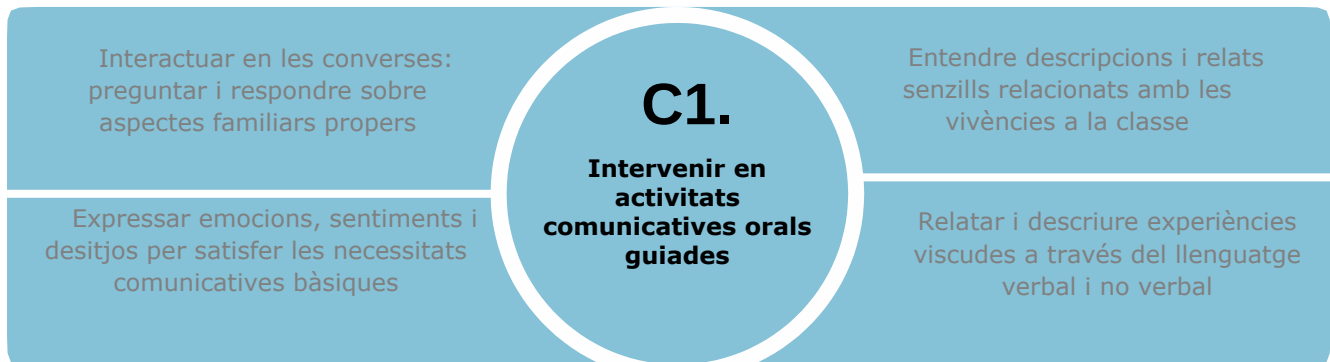
1. La competència oral: intervenir en activitats comunicatives orals guiades tenint en compte la recepció, la producció i la interacció (a l'educació maternal aquesta competència esdevé la central de tots els aprenentatges lingüístics, amb la guia i conducció dels docents).
2. La competència escrita i multimodal: entendre i produir alguns aspectes bàsics de la llengua escrita tenint en compte la recepció i producció (a l'educació maternal s'entén l'aproximació als textos com a globalitat i, amb més precisió, com llegir i escriure paraules senzilles o grups de paraules molt breus que es refereixen a un context molt proper i familiar).

A més, per fomentar el desenvolupament d'una cultura i d'una ciutadania democràtiques s'han destacat els aspectes de tot el programa que hi estan relacionats. En efecte, s'indiquen al llarg del programa, amb el símbol¹ que representa el model competencial del Marc de referència de competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa, tots els aspectes relacionats amb la formació d'una ciutadania activa i responsable, amb consciència crítica, capaç de respectar els altres, col·laborar pel bé de la col·lectivitat i participar en una societat democràtica i plural.

¹ La relació amb les competències d'una cultura democràtica s'indica amb el símbol següent:

C1. Intervenir en activitats comunicatives orals guiades

El desenvolupament d'aquesta competència esdevé un mitjà necessari perquè l'alumne pugui afirmar la seva personalitat, se socialitzi i es relacioni amb els altres, i compregui millor l'entorn en què viu².

Per aquest motiu, és molt important afavorir que l'alumne desenvolupi habilitats comunicatives que li permetin participar en converses de manera molt guiada, satisfer les seves necessitats comunicatives bàsiques, poder fer preguntes i respondre-les, descriure les situacions noves, expressar els sentiments, relatar les experiències viscudes i comprendre missatges orals que es produeixen en les situacions quotidianes de l'aula³.

També cal que coneguin i entenguin poemes, cançons i dites populars i puguin recitar-los i cantar-los emprant alguns recursos no lingüístics (to de veu, volum, ritme) propis de la narració oral i utilitzant les fórmules i expressions pròpies del gènere. A més, cal que els alumnes puguin desenvolupar la seva capacitat creativa posant-los en la situació d'imaginar i inventar petites històries i experimentar amb els recursos lingüístics i sons de la llengua catalana en poemes, cançons i dites. Finalment, s'ha d'afavorir que els alumnes adquireixin l'hàbit d'opinar sobre els contes, els poemes o les cançons que escolten i aprenen com a primers passos per desenvolupar la seva capacitat crítica⁴.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DE LA C2

A l'educació maternal, el desenvolupament de la capacitat d'intervenir en activitats comunicatives orals suposa un treball específic i sistemàtic perquè l'alumne aprengui a respectar el torn de paraula quan interactua amb els altres. Aquest aprenentatge preveu la participació de l'alumne en una varietat de situacions comunicatives en què hagi d'aixecar el dit per sol·licitar d'intervenir, parlar quan el mestre li dona la paraula i quedar-se en silenci i escoltar els altres mentre intervenen. El desenvolupament de la capacitat expressiva de l'alumne d'educació maternal suposa, d'una banda, exposar-lo a diferents situacions en què hagi d'utilitzar la llengua per expressar les emocions, els sentiments, els desitjos i les necessitats. És

² Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües" i 12, "Habilitats d'escolta i observació".

⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües", i 12, "Habilitats d'escolta i observació".

convenient, en aquest nivell educatiu, afavorir que l'alumne agafi confiança per expressar el que sent, ja sigui a través de les paraules o del llenguatge corporal⁵.

D'altra banda, també cal posar l'alumne en situació de relatar les seves experiències personals. Aquesta serà l'ocasió perquè l'alumne aprengui a seguir un ordre temporal lògic de les accions en els seus relats, els contextualitzi en l'espai i es vagi conscienciant de la importància d'anomenar amb exactitud els objectes que l'envolten per garantir que els altres l'entenguin. De la mateixa manera, cal incidir en el fet que l'alumne anomeni i descrigui els nous temes d'aprenentatge que sorgeixin a l'aula i en parli.

També cal posar l'alumne en situacions en què hagi d'actuar com a oient actiu per desenvolupar la capacitat de comprensió oral. En aquest punt, caldrà afavorir que descobreixi i utilitzi sistemàticament diverses estratègies que l'ajudin a comprendre els missatges orals. A l'educació maternal, aquestes estratègies consisteixen, sobretot, a fer descobrir a l'alumne que els missatges orals s'acompanyen sovint d'una varietat de recursos personals, materials, audiovisuals, i que la identificació i la interpretació d'aquests recursos facilita la comprensió dels missatges. Escoltar el que han entès els altres i posar paraules a allò que ell mateix ha entès li donarà eines per desenvolupar la competència oral.

A l'hora de desenvolupar aquesta competència oral en els alumnes és molt important explicar-los i llegir-los contes, comentar les imatges i, després, demanar-los que els expliquin, utilitzant les fórmules i expressions pròpies del gènere, amb alguns recursos no lingüístics (to de veu, volum, ritme, etc.) propis de la narració oral.

És molt important llegir poemes i cançons. En aquestes activitats, caldrà que l'alumne comenci a descobrir els recursos estètics de la llengua a través d'activitats com la reproducció de sons i rimes conegudes i la recitació de petits poemes, cançons, cantarelles i endevinalles característics de la literatura infantil en llengua catalana.

D'altra banda, també serà convenient que l'alumne es posi en situació de creador, ja sigui de contes i històries o de petits textos poètics. La creació de contes i històries ha de servir per començar a posar en pràctica alguns elements del gènere, com ara els personatges principals o l'estructura. La composició de petits textos poètics i cançons ha de servir perquè l'alumne pugui experimentar amb els recursos literaris i sonors de la llengua.

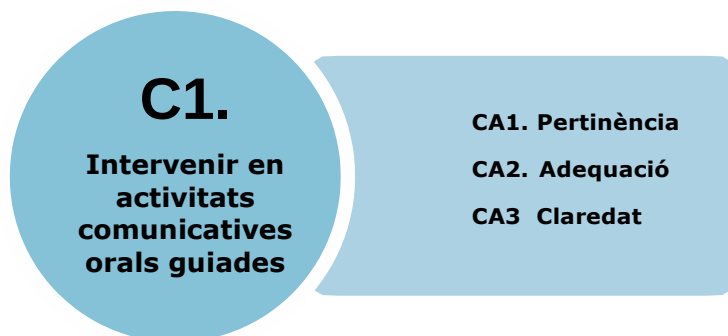
Quan es comentin oralment textos literaris o cançons, és important posar l'alumne en situacions en què expressi els pensaments, les opinions i els sentiments propis sobre el text literari llegit, escoltat o visionat a partir d'elements explícits i fàcilment identificables, com ara els esdeveniments i els personatges principals⁶.

⁵ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 5, "Respecte"; 8, "Autoeficàcia"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües", i 12, "Habilitats d'escolta i observació".

⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític" i 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües".

Criteris d'avaluació de la C1

Expectatives de final de cicle de la C1

En acabar el segon curs d'educació maternal, quan l'alumne intervé oralment en català s'espera que s'expressi amb claredat i que anomeni de manera pertinent els objectes i les persones que l'envolten, i els descrigui adequadament amb adjectius molt generals i frases senzilles i clares; també s'espera que relati el més bàsic de les seves experiències anomenant de forma clara i entenedora personatges i accions, i que articuli les paraules de manera comprensible amb un to de veu prou alt per ser entès⁷.

Quan aquestes intervencions es fan en una interacció, s'espera que l'alumne segueixi el fil de la conversa; que hi participi amb temes que li siguin familiars i propers; que respongui de manera pertinent a preguntes simples sobre temes coneguts i treballats prèviament, i que usi habitualment els mecanismes més elementals de la interacció oral (aixecar el dit per sol·licitar intervenir, parlar quan el mestre li dona la paraula i guardar silenci mentre els altres intervenen). Així mateix, també s'espera que l'alumne empri amb precisió paraules i frases senzilles que s'adeqüin al tema de la conversa⁸.

També s'espera que la seva intervenció sigui adequada a la situació comunicativa, que copsi el sentit global dels missatges, que reconegui la intenció comunicativa de l'emissor -és a dir, si explica alguna cosa, si la demana alguna cosa o si dona una consigna-, que manifesti els seus sentiments, les emocions i els desitjos amb claredat, i que pugui satisfer amb èxit les seves necessitats comunicatives més bàsiques i elementals⁹. A més, s'espera que l'alumne reaccionï davant del que veu i sent i expressi adequadament els sentiments que li han provocat els esdeveniments i els personatges principals d'un text literari, i que manifesti de manera pertinent quins són els seus contes, personatges de ficció, poemes i cançons preferits¹⁰.

Finalment, s'espera que l'alumne expliqui, breument i amb l'ajut del mestre, els esdeveniments principals d'un text narratiu que coneix molt bé, i que descrigui adequadament amb adjectius molt generals algunes característiques molt rellevants i evidents dels personatges dels contes. Quan l'alumne reciti petits poemes, cançons, cantarelles o endevinalles, s'espera que entoni i pronunciï els textos de forma clara i comprensible¹¹.

⁷ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

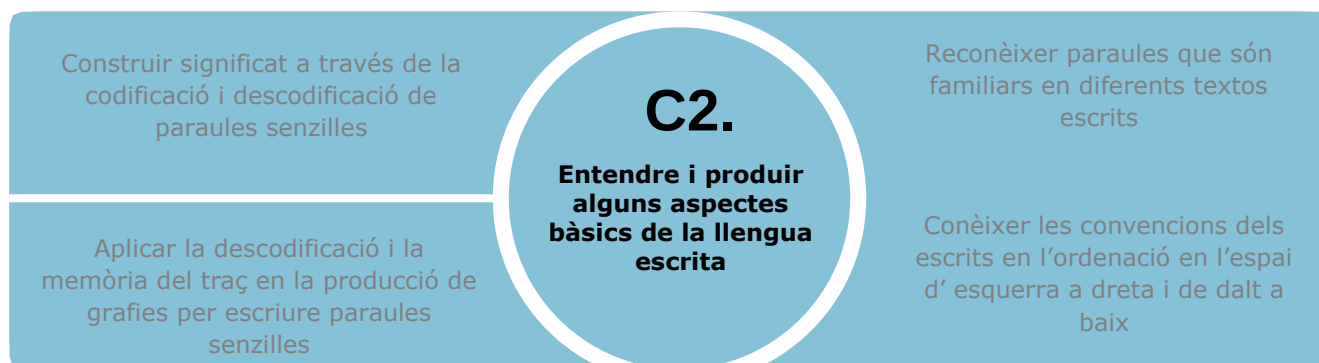
⁸ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 5, "Respecte"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

⁹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

¹⁰ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

¹¹ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

C2. Entendre i produir alguns aspectes bàsics de la llengua escrita

Llegir i escriure són aprenentatges que, a l'educació maternal, es produeixen simultàniament, atès que es tracta dels passos inicials d'aquest aprenentatge. És per aquest motiu que es conceben conjuntament en una única competència. El primer que han de percebre els alumnes és que els escrits són eines de comunicació, que els conjunts de lletres ens diuen coses, tenen significat, i que quan escrivim podem dir coses als altres i que és per això que és important aprendre a llegir i a escriure.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DE LA C2

El desenvolupament de la competència de lectoescriptura, a més de la percepció de la capacitat significativa dels escrits i la seva funció comunicativa, suposa centrar-se en tres aprenentatges bàsics.

El primer és el desenvolupament d'una consciència fonològica que permeti als alumnes percebre que la parla no és un continu, sinó la suma d'una sèrie d'unitats diferenciades. Per aquest motiu, **esdevé necessari que en el nivell d'educació maternal s'exercitin els sentits auditius de l'alumne perquè comenci a aprendre a discriminar sons¹².**

El segon és la iniciació a la sistematització de les associacions entre els grafemes i els fonemes, que permet conèixer el codi alfabètic i establir relacions directes amb la seva pronunciació.

El tercer és la creació, per una banda, d'un lèxic visual d'accés directe que permet -quan es llegeix- el reconeixement i la lectura d'un gran nombre de paraules sense necessitat de conèixer les lletres que les componen; i per l'altra, l'experimentació dels processos de codificació i descodificació que els ajudaran a completar l'aprenentatge de la lectoescriptura.

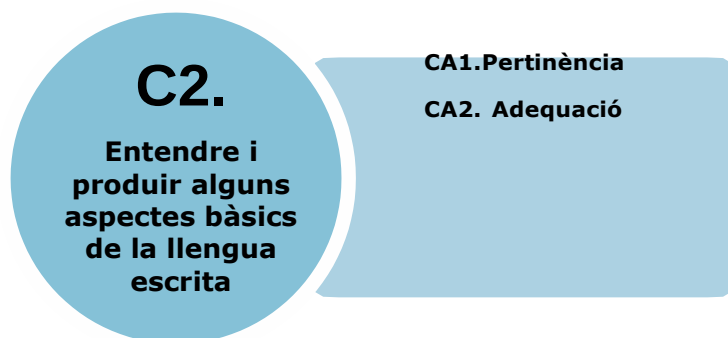
El desenvolupament progressiu d'aquests aprenentatges és una condició necessària perquè l'alumne pugui començar a llegir paraules i petits missatges escrits. En aquest punt esdevindrà necessari proporcionar-li estratègies perquè pugui seguir correctament la seqüència explicativa o narrativa d'un text escrit de forma lògica, mirant les pàgines d'esquerra a dreta i de dalt a baix i passant pàgina de dreta a esquerra. D'altra banda, **l'alumne ha de començar a desenvolupar habilitats que li permetin donar significat a allò que llegeix o que li llegeixen.** El desenvolupament d'aquestes habilitats de comprensió lectora requerirà proporcionar a l'alumne estratègies d'interpretació de la informació i confrontar-lo a diverses situacions comunicatives perquè pugui posar-les en pràctica. **A l'educació maternal, aquestes estratègies consisteixen, principalment, a recórrer al suport de les imatges que acompanyen el text escrit per atorgar-li significat i donar-ne també al que li llegeixen els altres¹³.**

¹² Es relaciona amb la competència de cultura democràtica: 12, "Habilitats d'escolta i observació".

¹³ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües" i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

En darrer terme, i pel que fa al desenvolupament de l'habilitat de representar el codi escrit, és necessari que els alumnes s'exercitin en l'execució del traç de les grafies. Per aquest motiu, serà convenient posar els alumnes en diverses situacions significatives i funcionals d'escriptura en què sigui necessari reproduir lletres i paraules breus i simples relacionades amb realitats molt properes.

Criteris d'avaluació de la C2

Expectatives de final de cicle de la C2

En acabar el segon curs d'educació maternal, quan l'alumne llegeix s'espera que identifiqui de forma pertinent la major part de les lletres de l'alfabet en majúscula i en minúscula cursiva, i que llegeixi paraules significatives i conegudes perquè són habituals. També s'espera que doni significat a paraules a través de la relació adequada que estableix amb algunes imatges molt properes i conegudes (logotips, senyals, símbols, etc.) o algunes paraules escrites d'ús molt habitual (el seu nom, els dies de la setmana, alguns noms d'animals o d'objectes molt coneguts, etc.) i el que aquestes signifiquen¹⁴.

Quan l'alumne escolta un text llegit pels mestres sobre temes quotidians de l'aula, breus i senzills (amb una correcció sintàctica i una varietat del seu vocabulari adequada a l'edat dels alumnes), s'espera que l'alumne compregui pertinentment el sentit global d'aquests textos i n'identifiqui els personatges, la trama i el desenllaç; també s'espera que segueixi la seqüència explicativa d'un text il·lustrat i escrit de forma adequada, mirant les pàgines d'esquerra a dreta i de dalt a baix, i passant pàgina de dreta a esquerra¹⁵.

Quan l'alumne escriu, s'espera que ho faci de forma pertinent representant el seu nom, el d'alguns companys i algunes paraules treballades a l'aula, i que aconsegueixi que les grafies i les paraules que reproduïx siguin comprensibles, fent un traç suficientment adequat¹⁶.

¹⁴ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

¹⁵ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

¹⁶ Es relaciona amb les competències de cultura democràtica: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües" i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

Recursos d'aprenentatge

L'aprenentatge de les competències es fa a partir de l'adquisició i l'ús reflexiu dels recursos en tasques i projectes d'aula que conclouen en productes comunicatius. I, atès que la llengua s'aprèn a partir dels usos lingüístics, els recursos s'han d'utilitzar per anar ampliant i perfeccionant aquests usos.

La progressió dels recursos d'aprenentatge és cíclica i s'estableix en un doble eix: d'una banda, la complexitat dels processos de construcció de les activitats comunicatives i de les situacions que els donen sentit; i de l'altra la complexitat dels temes tractats i la manera d'afrontar-los. Per això, si fem un plantejament competencial, no té sentit establir una progressió de recursos tancada al marge dels continguts i les situacions que es plantejaran i concretaran a l'aula.

Bloc 1. La llengua oral: interacció, comprensió i expressió orals

Aquest primer bloc correspon a la competència oral. Els fets i conceptes s'agrupen en un apartat. Els procediments es desglossen en tres apartats: els d'interacció, per una banda, els de comprensió, per una altra, i, finalment, els d'expressió. Per acabar, les actituds i els valors es presenten en un únic apartat.

Bloc 1. La llengua oral: interacció, comprensió i expressió orals

FETS I CONCEPTES	
1r curs	2n curs
- Recursos lingüístics, paralingüístics i extralingüístics per expressar-se: - Lèxic bàsic relacionat amb les activitats de la vida quotidiana (la higiene, el vestir, el menjar) i les activitats de l'aula (materials d'ús, estris, accions) que l'alumne fa més habitualment. - Fórmules de cortesia per saludar i acomiadar-se. - L'expressió de la qualitat dels objectes: l'adjectiu. - L'organització de la parla: l'ordre bàsic dels elements en l'oració simple. - El llenguatge no verbal com a forma d'expressió de les pròpies emocions i els sentiments. - La pronúncia dels sons de la llengua catalana. - Normes i convencions de la conversa: - El torn de paraula. - Guardar silenci mentre els altres intervenen. - Recursos lingüístics per comprendre: - Els suports audiovisuals que ajuden a comprendre. - Els elements prosòdics i gestuals: entonació, gestos, mímica i sorolls de fons.	- Recursos lingüístics, paralingüístics i extralingüístics per expressar-se: - Expressions i lèxic bàsic per resoldre les necessitats de la vida escolar, relacionar-se amb els altres, relatar les pròpies experiències viscudes, expressar el que agrada i el que no agrada i parlar sobre els temes tractats a l'aula (animals, flors, roba de vestir, etc.). - Fórmules de cortesia per saludar, acomiadar-se i donar les gràcies. - L'expressió de la qualitat dels objectes: l'adjectiu i la comparació. - La situació de les històries i els relats en el temps: els temps verbals. - L'organització de la parla: l'oració simple i l'ordre dels elements en l'enunciació, l'exclamació i la interrogació. - La pronúncia dels sons de la llengua catalana. - El contacte visual, el to de veu, la postura corporal i els gestos en la comunicació oral. - L'entonació en l'enunciació, la interrogació i l'exclamació. - Normes i convencions de la conversa: - El torn de paraula. - Guardar silenci mentre els altres intervenen. - Mantenir el tema de la conversa. - Recursos lingüístics per comprendre: - Els suports audiovisuals que ajuden a comprendre. - Les paraules clau com a element bàsic de la comprensió.

3.3. Els elements prosòdics i gestuals:
entonació, gestos, mímica i sorolls de fons.

4. La funció comunicativa d'una pregunta, una afirmació, una ordre i una negativa.

PROCEDIMENTS

1. Participació en intercanvis comunicatius orals:

1.1. Ús d'un repertori lingüístic verbal i no verbal bàsic per fer-se entendre a l'hora d'expressar les pròpies necessitats, les emocions i els sentiments i donar resposta a les demandes que es puguin plantejar.

1.2. Reconeixement del tema general d'una conversa sobre un aspecte que és proper a l'alumne i que ha estat tractat prèviament a l'aula.

1.3. Ús d'estratègies paralingüístiques i extralingüístiques pròpies de la participació en intercanvis comunicatius:

1.3.1. Manteniment del contacte visual amb els interlocutors.

1.4. Ús de les convencions de la conversa:

1.4.1. Manteniment del silenci quan els altres intervenen.

1.4.2. Ús del torn de paraula.

1.5. Ús de fórmules de cortesia per saludar i acomiadar-se en situacions d'aula molt concretes i rutinàries (per exemple, a l'inici i al final de la sessió).

1. Participació en intercanvis comunicatius orals:

1.1. Ús d'un repertori lingüístic bàsic per resoldre les necessitats de la vida escolar, relacionar-se amb els altres, relatar les pròpies experiències viscudes i expressar el que agrada i el que no agrada.

1.2. Reconeixement del tema general d'una conversa sobre un aspecte que l'alumne coneix o que desperta el seu interès.

1.3. Ús d'estratègies paralingüístiques i extralingüístiques pròpies de la participació en intercanvis comunicatius:

1.3.1. Manteniment del contacte visual amb els interlocutors.

1.3.2. Ús d'un volum de veu prou adequat.

1.3.3. Ús d'una postura corporal i de gestos adequats.

1.4. Ús de les convencions de la conversa:

1.4.1. Manteniment del silenci quan els altres intervenen.

1.4.2. Ús del torn de paraula.

1.4.3. Manteniment del tema general de la conversa.

1.5. Ús de fórmules de cortesia per saludar, acomiadar-se i donar les gràcies.

2. Comprensió de textos i missatges orals:
 - 2.1. Reconeixement i compliment de consignes molt simples i rutinàries de l'aula donades pel mestre en situació de "cara a cara".
 - 2.2. Comprensió del sentit global dels temes treballats a l'aula (la casa, la cuina, el metge, etc.), amb el suport de recursos visuals (fotografies, dibuixos, etc.) que il·lustren el contingut general del tema tractat.
 - 2.3. Identificació de paraules clau (sobretot substantius) en enunciats orals breus i senzills per integrar la idea que els substantius representen una unitat de significat.
 - 2.4. Resposta a preguntes molt simples i senzilles sobre el text escoltat.

3. Producció de textos i missatges orals:
 - 3.1. Denominació exacta dels objectes que envolten l'alumne.
 - 3.2. Ús d'un repertori lingüístic suficient (noms i verbs, particularment, i alguns adjectius en relació amb els colors, les formes i la grandària) per comunicar-se en les activitats de la vida quotidiana (la higiene, el vestir, el menjar) i les activitats de l'aula (materials d'ús, estris, accions).

2. Comprensió de textos i missatges orals:
 - 2.1. Reconeixement i compliment de consignes de l'aula donades pel mestre al grup classe de manera col·lectiva.
 - 2.2. Reconeixement del tema general i identificació d'algunes informacions principals de textos documentals llegits pel mestre que contenen descripcions¹⁷ breus i simples, amb el suport de recursos audiovisuals (imatges, sons, etc.) que il·lustren el contingut del text.
 - 2.3. Comprensió del sentit global de relats breus i simples explicats pel mestre en què s'estableix una relació directa entre el relat i les pròpies experiències.
 - 2.4. Reconeixement dels elements prosòdics i gestuals utilitzats en un text oral (entonació, gestos, mímica i sorolls de fons).
 - 2.5. Reformulació, amb les pròpies paraules, de les parts més significatives d'un relat o d'una notícia, respectant la successió lògica i cronològica de les idees, amb l'ajuda -si escau- de preguntes formulades pel mestre que condueixin l'explicació.
 - 2.6. Predicció real o imaginària del tema de què es parlarà, fent ús de la comprensió precisa de paraules clau i amb l'ajuda de suports audiovisuals (imatges, sons, titelles, etc.).
 - 2.7. Reconeixement de la funció comunicativa d'una pregunta, una afirmació, una ordre i una negativa (proposta d'eliminació).

3. Producció de textos i missatges orals:
 - 3.1. Ús pertinent d'alguns termes genèrics (animals, flors, roba de vestir, etc.) per parlar sobre els temes tractats a l'aula.
 - 3.2. Contextualització del temps i el lloc en relats d'experiències viscudes amb frases curtes i expressions simples.
 - 3.3. Expressió de relacions temporals de present, passat i futur mitjançant l'ús d'aquests temps verbals.

¹⁷ A l'educació maternal, els textos documentals –entesos com els textos que transmeten informació sobre un tema concret (els animals, el menjar, etc.)– són molt adients perquè els alumnes s'iniciïn en el tractament de la descripció. Cal tenir present que, a maternal, els textos documentals contenen una part molt significativa de descripció sobre l'aspecte que documenten (per exemple, si parlem del lleó en el cas d'animals, la descripció física, l'hàbitat on viu, què menja, quines accions sap fer –córrer, saltar, etc.–).

- 3.3. Formulació de preguntes senzilles per demanar el que no se sap.
- 3.4. Expressió suficientment entenedora del que se sap i del que s'ha comprès.
- 3.5. Pronúncia dels mots que permetin la comprensió, encara que no sigui suficientment correcta.

- 3.4. Encadenament lògic i cronològic d'idees mitjançant l'ús d'alguns adverbis molt elementals (primer, després, llavors, etc.).
- 3.5. Descripció de les característiques més rellevants d'una observació mitjançant l'ús d'adjectius i de comparacions.
- 3.6. Expressió de les emocions i dels sentiments propis mitjançant l'ús d'alguns adjectius i frases molt senzilles (per exemple, "estic content", "tinc mal de panxa", etc.).
- 3.7. Ús adequat dels pronoms, del gènere dels noms utilitzats de manera més freqüent i de les preposicions més corrents.
- 3.8. Pronúncia dels sons diferencials de la llengua catalana de manera suficientment correcta.
- 3.9. Ús d'una entonació adequada en l'enunciació, la interrogació i l'exclamació.
- 3.10. Estructuració i organització senzilla d'un conjunt d'idees en la producció de textos orals per seguir un ordre.
- 3.11. Separació sil·làbica de paraules molt senzilles.

ACTITUDS I VALORS

- 1. Respecte per les consignes donades.
 - 2. Respecte pel torn de paraula.
 - 3. Iniciativa i interès per participar en les situacions de comunicació oral.
- Interès per l'ús de la llengua catalana

- 1. Respecte per les consignes donades.
- 2. Interès i curiositat per les explicacions dels adults i dels companys.
- 3. Iniciativa i interès per participar en les situacions de comunicació oral.
- 4. Respecte pel torn de paraula.
- 5. Interès per l'ús de la llengua catalana.
- 6. Respecte per la diversitat lingüística de l'aula.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DEL BLOC 1

Aquests recursos precisen els discursos orals. La interacció dona importància a les converses sobre temes d'interès per al grup, que són els que ajuden a introduir nous temes i noves paraules que els alumnes han de relacionar amb el que ja saben; a més, generaran preguntes i respostes que fan pensar i contribueixen a resoldre conflictes cognitius.

Els recursos de comprensió i d'expressió proposen que, a partir de paraules i frases senzilles i significatives, s'introdueixi l'alumnat en la llengua catalana i s'enriqueixi, així, el seu vocabulari, l'estructuració de les frases i l'organització de discursos. D'aquesta manera, anirà augmentant la seva comprensió i expressió mitjançant l'ús dels recursos lingüístics, paralingüístics i extralingüístics. Això ho farà en discursos orals i narratius no ficticis (relatius), així com en els descriptius, expositius i instructius, que s'utilitzaran sobretot en els temes d'aprenentatge de medi.

Un exemple del que s'acaba de dir poden ser els recursos que durant el primer curs porten a aprendre el lèxic bàsic relacionat amb les activitats de la vida quotidiana (la higiene, el vestir, el menjar), així com l'organització de la parla i l'ordre bàsic dels elements en l'oració simple. A poc a poc, els alumnes evolucionen i així al segon curs ja poden utilitzar expressions i lèxic bàsic per resoldre les necessitats de la vida escolar, relacionar-se amb els altres, relatar les experiències viscudes, expressar el que els agrada i el que no els agrada i parlar sobre les qüestions tractades a l'aula.

Bloc 2. Entendre i produir alguns bàsics de la llengua escrita

Bloc 2. Entendre i produir alguns bàsics de la llengua escrita

FETS I CONCEPTES	
1r curs	2n curs
1. La imatge, el seu significat i la relació que té amb el text escrit. 2. Les paraules escrites d'ús més freqüent: el propi nom. 3. Les lletres en majúscula de l'alfabet que configuren l'escriptura del propi nom. 4. Els aspectes formals i les convencions del text escrit: 4.1. El text escrit i les diverses formes que adopta a l'aula: senyals, pòsters, murals, llibres, diaris, revistes, pantalles, etc. 4.2. Els trets formals principals d'un llibre: la coberta.	1. La imatge, el seu significat i la relació que té amb el text escrit. 2. Les paraules escrites d'ús més freqüent: la data, el títol d'un conte, el propi nom, etc. 3. Les lletres de l'alfabet en majúscula i minúscula, la seva interrelació gràfica i la correspondència amb el so que representen. 4. La majúscula a l'inici dels noms propis de persones (el de l'alumne i el dels seus companys). 5. Els aspectes formals i les convencions del text escrit: 5.1. El text escrit, les diverses formes que adopta a la vida quotidiana i la seva funció: senyals, pòsters, murals, llibres, diaris, revistes, pantalles, etc. 5.2. El seguiment d'un ordre lògic (passar les pàgines, llegir d'esquerra a dreta i de dalt a baix, etc.). 5.3. Els trets formals principals d'un llibre: la coberta, les pàgines, les il·lustracions, etc. 6. L'execució del gest, l'horitzontalitat, l'orientació esquerra-dreta i l'encadenament entre lletres d'una mateixa paraula en la representació gràfica del codi escrit.
PROCEDIMENTS	
1. Lectura: 1.1. Identificació dels suports escrits utilitzats més freqüentment a l'aula (llibres, pòsters, pissarra, fitxes, etc.). 1.2. Comprensió de la idea general d'un text llegit pel mestre. 1.3. Reconeixement del propi nom escrit en majúscules. 1.4. Reconeixement de la finalitat de la portada (en què hi ha el títol) i les pàgines (en què hi ha la història) d'un	1. Lectura: 1.1. Identificació dels suports escrits utilitzats més freqüentment en la vida quotidiana (llibres, diaris, tanques publicitàries, plaques amb el nom dels carrers, plaques amb el nom dels edificis més emblemàtics, etc.) i deducció de la seva funció. 1.2. Identificació dels noms propis de persones (el de l'alumne i el dels seus companys) en segments escrits molt breus a partir del reconeixement de l'ús de la majúscula a

llibre. 1.5. Reconeixement de la relació que hi ha entre les imatges i les paraules en situacions determinades (jocs de cartes en què es relaciona la imatge i la paraula, contes infantils molt senzills, etc.). 1.6. Identificació d'algunes lletres de l'alfabet (les que constitueixen el seu nom, per exemple) en majúscula. 1.7. Identificació de les similituds que hi ha (lletres i síl·labes) entre algunes de les paraules que s'escriuen més sovint a l'aula (dies de la setmana, noms propis, etc.). 2. Escriptura: 2.1 Ús de la lletra majúscula en l'escriptura del propi nom 2.2 Control i execució del gest, horitzontalitat i l'orientació d'esquerra a dreta en la transcripció, en lletra majúscula, de lletres i paraules breus i simples, de les quals la correspondència entre lletres i sons ja s'ha tractat.	l'inici de la paraula. 1.3. Reconeixement d'algunes paraules en textos quotidians i molt coneguts per l'alumne (la data, el títol d'un conte, el propi nom, etc.). 1.4. Ús de coneixements convencionals de la llengua escrita, com ara la posició del llibre en llegir, les parts que té un llibre (portada, títol, pàgines, etc.) i les diverses formes de presentació (senyals, pòsters, murals, llibres, diaris, revistes, pantalles, etc.) en una cerca bàsica i guiada d'informació. 1.5. Seguiment de la seqüència explicativa o narrativa d'un llibre amb imatges (passar la pàgina d'esquerra a dreta). 1.6. Accés a la plena comprensió d'un text llegit pel mestre a través de la formulació de preguntes sobre el significat de les paraules i expressions desconegudes. 1.7. Identificació de gran part de les lletres de l'alfabet en majúscules i de la relació amb els sons que representen. 2. Escriptura: 2.1. Ús de la lletra majúscula i de la minúscula en cursiva (lletra lligada) en l'escriptura del propi nom i algunes paraules sobre els temes treballats a l'aula 2.2. Reproducció, emprant la lletra majúscula i la minúscula en cursiva (lletra lligada), paraula per paraula, d'una nota o una llista de la qual es coneix el significat i la correspondència entre les lletres i els sons. 2.3. Control i execució del gest, l'horitzontalitat, l'orientació d'esquerra a dreta i l'encadenament en la transcripció, en lletra majúscula i minúscula cursiva, de paraules i frases breus i simples, de les quals la correspondència entre lletres i sons ja ha estat tractada. 2.4. Ús del teclat en la transcripció de paraules conegudes. 2.5. Producció d'un enunciat oral concebut perquè l'adult el pugui escriure.
ACTITUDS I VALORS	
1. Valoració de la llengua escrita com a mitjà de representació de la realitat. 2. Interès i curiositat per descobrir el codi escrit.	1. Valoració de la llengua escrita com a mitjà de comunicació i representació de la realitat. 2. Interès i curiositat per saber què diuen els textos escrits.

3. Cura i respecte pels llibres, cartells, murals i qualsevol material similar de l'aula.	3. Iniciativa per utilitzar l'escriptura. 4. Esforç per memoritzar les relacions entre lletra i so. 5. Cura per transcriure paraules i frases breus de forma adequada (esforç per aconseguir una execució correcta del gest i per mantenir una certa horitzontalitat en l'escriptura). 6. Cura i respecte pels llibres, cartells, murals i qualsevol material similar de l'aula.
---	---

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DEL BLOC 2

Llegir i escriure són aprenentatges que, a l'educació maternal, es produeixen simultàniament. És per aquest motiu que l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura es concep conjuntament en una única competència, atès que no es tracta d'introduir solament la mecànica d'aquests processos. El primer que han de percebre els alumnes és que els escrits, els conjunts de lletres i imatges, ens diuen coses, tenen significat i que, si escrivim, podem dir coses nosaltres, i que és per això que és important aprendre a llegir i a escriure.

A maternal, els recursos ajudaran l'alumne a aproximar-se a la lectura i a l'escriptura. En un apartat d'aquest bloc es graduen els conceptes d'aquesta competència. En els dos apartats següents, els procediments: un per a la lectura i un per a l'escriptura. Torna a haver-hi un únic darrer apartat en què es graduen les actituds.

Es plantegen aquests recursos per donar eines als nens per anar descobrint com es representa la llengua oral en un escrit i com les lletres formen paraules i, aquestes darreres, frases i textos que tenen significat. Per això, a maternal es partirà del nom propi de cada alumne i del nom dels altres, així com de paraules conegudes i significatives, per anar introduint els alumnes en la discriminació fonològica i en la descodificació i codificació de paraules a través de l'associació dels grafemes amb els fonemes que les formen. Al mateix temps, els alumnes aniran aprenent el traç de les lletres o grafemes per ser capaços d'escriure noms. Per altra banda, es van donant recursos perquè reconguin els llibres i altres escrits que estan al seu abast i s'hi familiaritzin, i coneguin l'ordre establert per poder seguir la lectura i per escriure. La lectura de la imatge relacionada amb l'escrit també és important a maternal perquè "llegint" les imatges poden arribar a predir què diuen les paraules escrites al text. Escoltar lectures fetes per l'adult i entendre-les és una altra manera d'aproximar-se a la comprensió lectora, que també es proposa com a recurs.

L'alumne va evolucionant al llarg de l'educació maternal. Al primer curs es demana que el nen recongui el seu nom i les lletres majúscules que el componen, que vegi les similituds que hi ha (lletres i síl·labes) entre algunes de les paraules que s'escriuen més freqüentment a l'aula (dies de la setmana, noms propis, etc.). A l'hora d'escriure, es proposa el control i l'execució del gest, l'horitzontalitat i l'orientació d'esquerra a dreta en la transcripció, en lletra majúscula, de paraules breus i simples, de les quals la correspondència entre lletres i sons ja ha estat tractada. Al segon curs, a més, es proposen recursos perquè els alumnes identifiquin els seus noms i els dels companys, així com algunes paraules en textos quotidians i molt coneguts per l'alumne (la data, el títol d'un conte, el propi nom, etc.). Es demana l'ús de la lletra majúscula i de la minúscula en cursiva (lletra lligada) en l'escriptura del propi nom i algunes paraules sobre els temes treballats a l'aula, i també la reproducció, paraula per paraula, d'una nota o una llista de la qual l'alumne coneix el significat i la correspondència entre les lletres i els sons.

Bloc 3. La literatura: interactuar amb petits poemes i contes i altres manifestacions de la literatura infantil

Aquest bloc té un apartat dedicat als conceptes; un segon apartat per graduar els procediments que condueixen a la comprensió i l'anàlisi dels continguts de textos literaris infantils adequats a l'edat dels alumnes, així com a l'anàlisi de la forma d'aquests textos i a la valoració crítica d'allò que es relaciona amb els sentiments i les opinions que els provoquen els textos que veuen o escolten, i també aporta recursos dirigits a la creació de petits textos literaris, i un darrer apartat dedicat a les actituds i els valors.

Bloc 2. La literatura: interactuar amb petits poemes i contes i altres manifestacions de la literatura infantil

FETS I CONCEPTES	
1r curs	2n curs
1. Els textos literaris: contes, cançons i poemes infantils. 2. El conte com a narració que explica alguna cosa. 3. Les característiques dels diferents gèneres literaris: 3.1. Els personatges principals de contes breus i senzills, les seves característiques físiques i morals més generals (alt, baix, bo, dolent, etc.) i les accions que porten a terme. 3.2. Els ritmes i els sons en rimes, cançons i poemes.	1. Els textos literaris: contes, llegendes, rondalles, poemes i representacions teatrals. 2. Les característiques dels diferents gèneres literaris: 2.1. Els esdeveniments, els personatges i les fórmules d'inici i d'acabament en els contes. 2.2. L'estructura del text narratiu: inici, desenvolupament i final. 2.3. Els patrons rítmics i els sons en contes, rimes, cançons i poemes. 3. Els recursos no lingüístics propis de la narració oral (to de veu, ritme) i la recitació (entonació i pronunciació).
PROCEDIMENTS	
1. Formulació d'hipòtesis sobre el tema general de contes infantils a partir de la interpretació de la imatge de la coberta (per exemple, si hi ha la imatge de diversos lleons a la portada, que l'alumne digui "és un conte de lleons que juguen", etc.). 2. Reconeixement dels personatges principals dels contes llegits pel mestre i identificació d'aquests personatges en les il·lustracions del mateix conte en format paper. 3. Identificació d'algunes de les característiques	1. Identificació d'algunes característiques pròpies del gènere narratiu, com ara els esdeveniments i els personatges, les fórmules d'inici i d'acabament en els contes i el ritme en la poesia. 2. Comprensió del sentit global de contes infantils breus i simples explicats pel mestre, amb el suport de recursos audiovisuals (imatges, sons, titelles, etc.) que il·lustren la seqüència d'accions i els personatges principals.

físiques i morals (per exemple, petit, amb cabells rossos, ulls verds, etc.) més aparents dels personatges principals dels contes llegits pel mestre, així com d'alguna de les accions que desenvolupen (camina, corre, juga, etc.), guiats pel mestre (per exemple, "de quin color són els seus cabells?", "què fa?") i amb el suport d'imatges.

4. Reconeixement d'algunes coincidències molt explícites (personatges i escenaris similars, etc.) entre contes que són diferents.
5. Relat de contes infantils molt breus treballats a l'aula, amb l'ajut –si escau– del mestre i d'un conjunt d'imatges il·lustratives del mateix conte.
6. Memorització i reproducció de cançons i poemes infantils molt breus treballats a l'aula, amb el focus en el ritme i la pronúncia dels nous sons apresos.
7. Expressió de les pròpies preferències pel que fa als personatges dels contes que es coneixen (per exemple, "m'agrada molt el Sr. Carrota").

3. Reconeixement dels personatges principals dels contes llegits pel mestre, de les seves accions més rellevants i de l'ordre en què les porten a terme, i identificació d'aquests dos elements (personatges principals i accions) en les il·lustracions del mateix conte (en format paper, electrònic, etc.).
4. Descripció de les característiques físiques i morals (per exemple, bo, dolent, valent, etc.) dels personatges principals d'un conte, mencionades explícitament pel mestre en la seva narració, amb el suport –si escau– d'imatges.
5. Memorització i reproducció de contes, llegendes, rondalles, rimes, cançons i poemes infantils treballats a l'aula.
6. Incorporació d'algunes fórmules (per exemple, "Hi havia una vegada"; "I el Sr. Carrota va dir..."; "Conte contat, conte acabat", etc.) i alguns recursos propis de la narració oral (per exemple, l'ús de l'entonació i l'onomatopeia –*pum!*– per denotar suspens, l'ús de la comparació en la descripció dels personatges, etc.) quan l'alumne relata oralment contes que ja coneix.
7. Formulació d'hipòtesis sobre el desenvolupament/nus general de contes infantils a partir de la interpretació de les il·lustracions de l'interior.
8. Elaboració de prediccions sobre el possible desenllaç dels contes.
9. Construcció d'una història molt senzilla a partir dels personatges principals i l'inici, el desenvolupament i el final de la història.
10. Elaboració, amb l'ajut del mestre, de textos poètics breus (rodolins, seqüències de paraules rimades, etc.) i senzills, reproduint sons i rimes coneguts i experimentant amb els recursos lingüístics i sons de la llengua.
11. Determinació de les pròpies preferències literàries pel que fa als contes, les llegendes, les rondalles, les rimes, les cançons i els poemes infantils treballats a l'aula.
12. Expressió dels sentiments i pensaments que un poema inspira a l'alumne.
13. Expressió d'allò que ha agradat i del que no en una representació teatral o en qualsevol altre espectacle al qual l'alumne hagi assistit com a públic.
14. Identificació d'alguns textos propis de la cultura catalana, principalment contes, llegendes i rondalles.

ACTITUDS I VALORS	
1. Atenció en l'escolta de contes llegits pel mestre. 2. Esforç per memoritzar els contes, les cançons i els poemes infantils treballats a l'aula. 3. Esforç per imitar el ritme i la pronúncia de nous sons en la reproducció de poemes i cançons infantils molt breus treballats a l'aula. 4. Interès per mirar els contes i descobrir en les il·lustracions tot allò que el mestre ha explicat. 5. Interès per les tradicions i els fets culturals que es manifesten a través de les cançons i els poemes treballats a l'aula.	1. Atenció en l'escolta de contes i històries llegits pel mestre. 2. Interès per llegir històries i contes infantils amb imatges. 3. Esforç per memoritzar i reproduir o interpretar els contes, les llegendes, les rondalles, les rimes, les cançons i els poemes infantils treballats a l'aula. 4. Esforç per imitar el ritme i la pronúncia de sons nous en la reproducció de rimes, cançons i poemes infantils treballats a l'aula. 5. Interès per les tradicions i els fets culturals que es manifesten a través dels textos literaris.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES DEL BLOC 3

Aquest bloc de recursos proposa el contacte dels nens a l'educació maternal amb manifestacions literàries i culturals en llengua catalana, com llegendes, faules, representacions teatrals, poemes, cançons, dites populars i també còmics, dibuixos, pel·lícules i tot el que tingui relació amb les manifestacions literàries que des de les generacions antigues fins a les actuals han donat sentit a l'imaginari col·lectiu i cultural d'Andorra.

Hi ha recursos que els donaran eines perquè vagin distingint les diferents formes de presentació d'aquestes manifestacions. Això es farà a través de les converses que es tindran abans, durant i després de les lectures, les representacions, els visionaments o les recitacions dels textos literaris.

Els contes, les obres de teatre, els còmics o les representacions al cinema i la televisió solen ser relats de ficció. Com que sovint parteixen de realitats conegudes per emmarcar la ficció, en les converses caldrà treballar les diferències entre la realitat i la ficció que es troben en els textos literaris.

També serà important anar evolucionant en la coneixença de la caracterització dels personatges, dels llocs, dels ambients i del temps de les narracions en els diferents formats. A més, hi ha recursos que ajudaran a identificar figures del llenguatge retòric en poesies, cançons i històries.

Com a exemple d'una gradació a l'educació maternal, proposem el treball amb contes infantils: en el primer curs d'educació maternal es proposa la formulació d'hipòtesis sobre el tema general de contes infantils a partir de la interpretació de la imatge de la coberta. Així mateix, es proposa el reconeixement dels personatges principals dels contes llegits pel mestre i la identificació d'aquests personatges en les il·lustracions del mateix conte. També es demana la identificació d'algunes de les característiques físiques i morals d'aquests personatges, així com d'alguna de les accions que porten a terme (camina, corre, juga, etc.). Quan es demana als alumnes que relatin contes infantils molt breus treballats a l'aula, cal tenir en compte el suport, si escau, del mestre o de les seves il·lustracions.

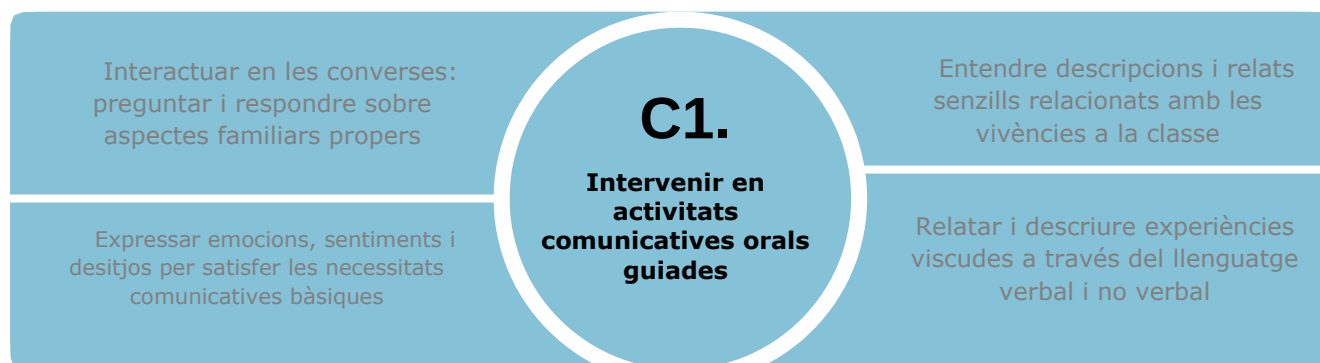
En el segon curs es fa un pas més i es demana el reconeixement dels personatges principals, de les seves accions més rellevants i de l'ordre en què les desenvolupen en els contes llegits pel mestre, així com la identificació d'aquests dos elements (personatges principals i accions) en les il·lustracions del mateix conte (en format paper, electrònic, etc.). També es demana la descripció de les característiques físiques i morals (per exemple, bo, dolent, valent, etc.) dels personatges principals d'un conte, mencionades explícitament

pel mestre en la seva narració, amb el suport, si escau, d'imatges o il·lustracions. Finalment, es requereix la memorització i reproducció de contes, llegendes, rondalles, rimes, cançons i poemes infantils treballats a l'aula.

Quadres de síntesi

Quadre de síntesi de la C1

Criteris d'avaluació

CA1. Adequació

CA2. Adequació

CA3. Adequació

Expectatives de final de cicle

En acabar el segon curs d'educació maternal, quan l'alumne intervé oralment en català s'espera que s'expressi amb claredat i que anomeni de manera pertinent els objectes i les persones que l'envolten, i els descrigui adequadament amb adjectius molt generals i frases senzilles i clares; també s'espera que relati el més bàsic de les seves experiències anomenant de forma clara i entenedora personatges i accions, i que articuli les paraules de manera comprensible amb un to de veu prou alt per ser entès.

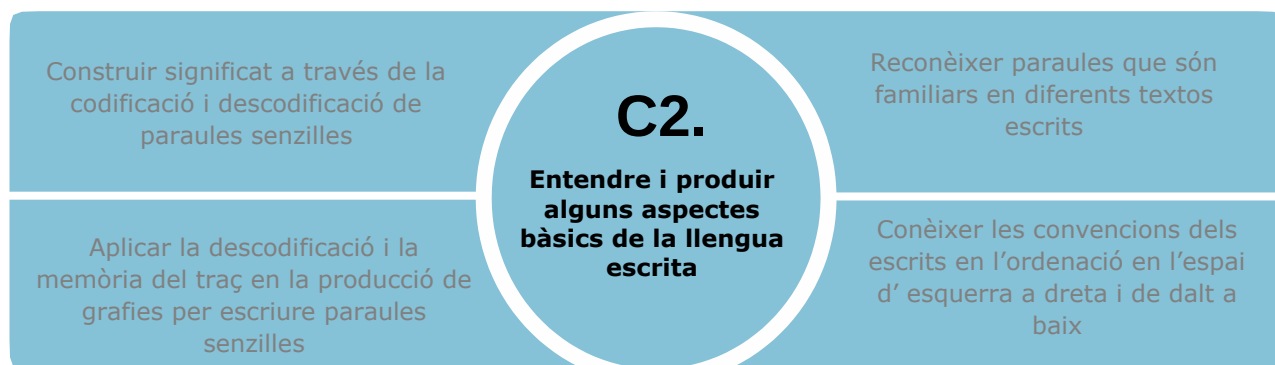
Quan aquestes intervencions es fan en una interacció, s'espera que l'alumne segueixi el fil de la conversa; que hi participi amb temes que li siguin familiars i propers; que respongui de manera pertinent a preguntes simples sobre temes coneguts i treballats prèviament, i que usi habitualment els mecanismes més elementals de la interacció oral (aixecar el dit per sol·licitar intervenir, parlar quan el mestre li dona la paraula i guardar silenci mentre els altres intervenen). Així mateix, també s'espera que l'alumne empri amb precisió paraules i frases senzilles que s'adeqüin al tema de la conversa.

També s'espera que la seva intervenció sigui adequada a la situació comunicativa, que copsi el sentit global dels missatges, que reconegui la intenció comunicativa de l'emissor -és a dir, si explica alguna cosa, si la demana alguna cosa o si dona una consigna-, que manifesti els seus sentiments, les emocions i els desitjos amb claredat, i que pugui satisfer amb èxit les seves necessitats comunicatives més bàsiques i elementals.

A més, s'espera que l'alumne reaccioni davant del que veu i sent i expressi adequadament els sentiments que li han provocat els esdeveniments i els personatges principals d'un text literari, i que manifesti de manera pertinent quins són els seus contes, personatges de ficció, poemes i cançons preferits.

Finalment, s'espera que l'alumne expliqui, breument i amb l'ajut del mestre, els esdeveniments principals d'un text narratiu que coneix molt bé, i que descrigui adequadament amb adjectius molt generals algunes característiques molt rellevants i evidents dels personatges dels contes. Quan l'alumne reciti petits poemes, cançons, cantarelles o endevinalles, s'espera que entoni i pronunciï els textos de forma clara i comprensible.

Quadre de síntesi de la C2

Criteris d'avaluació

CA1. Pertinència

CA2. Adequació

Expectatives de final de cicle

En acabar el segon curs d'educació maternal, quan l'alumne llegeix s'espera que identifiqui de forma pertinent la major part de les lletres de l'alfabet en majúscula i en minúscula cursiva, i que llegeixi paraules significatives i conegudes perquè són habituals. També s'espera que doni significat a paraules a través de la relació adequada que estableix amb algunes imatges molt properes i conegudes (logotips, senyals, símbols, etc.) o algunes paraules escrites d'ús molt habitual (el seu nom, els dies de la setmana, alguns noms d'animals o d'objectes molt coneguts, etc.) i el que aquestes signifiquen.

Quan l'alumne escolta un text llegit pels mestres sobre temes quotidians de l'aula, breus i senzills (amb una correcció sintàctica i una varietat del seu vocabulari adequada a l'edat dels alumnes), s'espera que l'alumne compregui pertinentment el sentit global d'aquests textos i n'identifiqui els personatges, la trama i el desenllaç; també s'espera que segueixi la seqüència explicativa d'un text il·lustrat i escrit de forma adequada, mirant les pàgines d'esquerra a dreta i de dalt a baix, i passant pàgina de dreta a esquerra.

Quan l'alumne escriu, s'espera que ho faci de forma pertinent representant el seu nom, el d'alguns companys i algunes paraules treballades a l'aula, i que aconsegueixi que les grafies i les paraules que reproduïx siguin comprensibles, fent un traç suficientment adequat.